

Katrin Uurman

PARIMAD
PILGUPÜÜDJAD
Eestimaa aedadesse

SISUKORD

Sissejuhatus

Millised taimed on pilgupüüdjad?	10
Muldade omadused	11
Mullaviljakus	11
Mulla lõimis	12
Mulla happesus	14
Valgus	15
Kliima	15
Värvid ja dekoratiivsuse aeg	16
Taimede istutamine	17
Taimede dekoratiivsus	18

Suvelilled

Kera-lõvikõrv <i>Leonotis nepetifolia</i>	22
Longus rebashein <i>Amaranthus caudatus</i>	24
Ogane ämbliklill <i>Cleome spinosa</i>	26
Harilik kosmos <i>Cosmos bipinnatus</i>	28
Aeddaalia <i>Dahlia xhortensis</i>	30
Harilik päevalill <i>Helianthus annuus</i>	32
Madal peiulill <i>Tagetes patula</i>	34
Kõrge peiulill <i>Tagetes erecta</i>	36
Ahtalehine peiulill <i>Tagetes tenuifolia</i>	38
Hertsog-lemmmalts <i>Impatiens schlechteri</i>	40
Metstubakas <i>Nicotiana glauca</i>	42
Pronks-lutiklill <i>Perilla frutescens</i>	44
Riitsinus <i>Ricinus communis</i>	46
Leeksalvei <i>Salvia splendens</i>	48
Lamav sanvitaalia <i>Sanvitalia procumbens</i>	50
Kirinõges <i>Plectranthus scutellarioides</i>	52
Ilunõges 'Silver Shield' <i>Plectranthus 'Silver Shield'</i>	54
Argentiina raudürt <i>Verbena bonariensis</i>	56

Püsililled

Aed-leeklill <i>Phlox paniculata</i>	60
Hambuline kobarpea <i>Ligularia dentata</i>	62
Prževalski kobarpea <i>Ligularia przewalskii</i>	64

Verev vesikanep <i>Eupatorium purpureum</i>	66
Helmikpööris <i>Heuchera</i>	68
Hobukastanilehine rodgersia <i>Rodgersia aesculifolia</i>	70
Mugul-tuliürt <i>Phlomis tuberosa</i>	72
Sinine mesiohakas <i>Echinops ritro</i>	74
Hiid-ogaputk <i>Eryngium giganteum</i>	76
Kaunis kukehari <i>Sedum spectabile</i>	78
Läikiv päevakübar 'Herbstsonne' <i>Rudbeckia nitida</i> 'Herbstsonne'	80
Särav päevakübar <i>Rudbeckia fulgida</i>	82
Lõhislehine päevakübar <i>Rudbeckia laciniata</i>	84
Liht-lursslill <i>Cimicifuga simplex</i>	86
Laudleht <i>Astilboides tabularis</i>	88
Aed-kukekannus <i>Delphinium xcultorum</i>	90
Sõrmkübarjas peekerill 'Husker Red' <i>Penstemon digitalis</i> 'Husker Red'	92
Punane siilkübar <i>Echinacea purpurea</i>	94
Sibullilled	
Kevadine krookus <i>Crocus vernus</i>	98
Aedtulp <i>Tulipa gesneriana</i>	100
Hiidlauk <i>Allium giganteum</i>	102
Harilik püvilill <i>Fritillaria imperialis</i>	104
Talvine lumekupp <i>Eranthis hyemalis</i>	106
Lilial <i>Lilium</i>	108
Leichtlini preeriaküunal <i>Camassia leichtlinii</i>	110
Sitsiilia mesilauk <i>Nectaroscordum siculum</i>	112
Aed-rohtlaliilia <i>Eremurus xisabellinus</i>	114
Aed-sügislill <i>Colchicum hybridum</i>	116
Kõrrelised	
Ameerika haakhein <i>Cenchrus americanus</i>	120
Lakkoder <i>Hordeum jubatum</i>	122
Austraalia haakhein <i>Cenchrus alopecuroides</i>	124
Hiina siidpööris 'Zebrinus' <i>Miscanthus sinensis</i> 'Zebrinus'	126
Roog-sinihelmikas 'Karl Foerster'	
<i>Molinia caerulea subsp. arundinacea</i> 'Karl Foerster'	128
Sõnajalad	
Nipponi naistesõnajalg 'Metallicum'	
<i>Athyrium niponicum var. pictum</i> 'Metallicum'	132

Harilik laanesõnajalg <i>Matteuccia struthiopteris</i>	134
Meelis-sõnajalg 'Crispa' <i>Dryopteris affinis</i> 'Crispa'	136
Lehtpuud ja -pöösad	
Äädikapuu <i>Rhus typhina</i>	140
Harilik vaher 'Royal Red' <i>Acer platanoides</i> 'Royal Red'	142
Terveservaline paju 'Hakuro Nishiki' <i>Salix integra</i> 'Hakuro Nishiki'	144
Harilik sirel <i>Syringa vulgaris</i>	146
Harilik parukapuu <i>Cotinus coggygria</i>	148
Tuhkur enelas <i>Spiraea xcinerea</i>	150
Õunapuu 'August Vaga' <i>Malus</i> 'August Vaga'	152
Siberi kontpuu 'Siberian Pearls' <i>Cornus alba</i> 'Siberian Pearls'	154
Thunbergi kukerpuu <i>Berberis thunbergii</i>	156
Aedhortensia <i>Hydrangea paniculata</i>	158
Must leeder 'Black Beauty' <i>Sambucus nigra</i> 'Black Beauty'	160
Lodjap-pöisenelas 'Diabolo' <i>Physocarpus opulifolius</i> 'Diabolo'	162
Harilik sarapuu 'Condorta' <i>Corylus avellana</i> 'Condorta'	164
Alpi kuldvihm <i>Laburnum alpinum</i>	166
Davidi haldjamüts <i>Buddleja davidii</i>	168
Okaspuud	
Harilik mänd 'Aurea' <i>Pinus sylvestris</i> 'Aurea'	172
Harilik kuusk 'Inversa' <i>Picea abies</i> 'Inversa'	174
Harilik elupuu 'Filiformis' <i>Thuja occidentalis</i> 'Filiformis'	176
Harilik kadakas 'Horstmann' <i>Juniperus communis</i> 'Horstmann'	178
Must kuusk 'Aurea' <i>Picea mariana</i> 'Aurea'	180
Tarbetaimed	
Lehtpeet <i>Beta vulgaris</i> subsp. <i>vulgaris</i> var. <i>cicla</i>	184
Lehtkapsas <i>Brassica oleracea</i>	186
Harilik artišokk <i>Cynara scolymus</i>	188
Lehtsalat <i>Lactuca sativa</i> var. <i>crispa</i>	190
Aedrabarber <i>Rheum xhybridum</i>	192
Murulauk <i>Allium schoenoprasum</i>	194
Lehtpetersell <i>Petroselinum crispum</i> var. <i>crispum</i>	196
Aedsalvei 'Tricolor', 'Icterina', 'Purpurescens' <i>Salvia officinalis</i>	198
Harilik pune 'Variegata' <i>Origanum vulgare</i> 'Variegata'	200
Ladinakeelsete taimenimetuste register	202

Sissejuhatus

MILLISED TAIMED ON PILGUPÜÜDJAD?

Pilgupüüdjateks peetakse taimi, kes on mõne tunnuse poolest erilised ja efektsed, nii et tõmbavad endale tähelepanu. Näiteks köidavad aias pilku taimed, kellel on huvitav okste asetus, erksavärvilised lehed, suured õied või rikkalik õitsemine. Samuti jäävad silma suured, rikkalikult õitsvad taimegrupid. Ka puittaimede oksagraafika võib olla tavapärasest erinev – tugevalt rippuv, keerduv. Pilgupüüdjaks võib olla isegi üsna tavalise välimusega taim, kui teda on kasutatud kontrasti loomise põhimõttel. Näiteks tumepunaste lehtedega taim rohelisel taustal.

Eriliste taimede oskusliku kasutamisega saab aias vaataja pilku suunata. Samuti on niimoodi võimalik aeda muuta põnevamaks, tekitada salapära ja vaatajas huvi edasiliikumiseks.

Pilgupüüdjaid taimi ei tohi aga aias liiga palju kasutada. Muidu hakkavad nad omavahel konkureerima ja aia salapära kaob, vaatajas tekib segadus. Pilgupüüdjate kogus sõltub aia suurusest ning sellest, kuidas see on ruumideks jagatud. Neid võiks olla 3–5. Mida rohkem neid on, seda rahutumaks muutub aed. Pilk hüppab ühelt teiselt. Samuti tasub jälgida, et ühte vaatesse jääks vaid üks pilgupüüdja ning et see ikka esile tuleks. Seda teeb ta vaid siis, kui taust on rahulik ning efektne taim sellest tugevalt eristub. Taustataimed ei tohi pilgupüüdjat n-ö lämmitada.

Taimede valikul, ka pilgupüüdjate valikul lähtu eelkõige aias valitsevatest tingimustest. Pööra tähelepanu nii valgustingimustele, mulla omadustele kui ka mikrokliimale. Seejärel mõtle värvidele.

Pea meeles!

- Pilgupüüdjad paiguta aias vaatepunktidesse ja suuna nende abil pilk soovitud kohtadesse.
- Nende esilepääsemiseks peab taust olema rahulik ja ühtlane.
- Tõsta pilgupüüdjad esile kontrasti kasutades.

MULDADE OMADUSED

Aias kasvavate taimede lopsakus, vastupidavus, talvitumine jm sõltuvad paljuski aias olevast mullast ja selle omadustest. Viimaseid mõjutavad mitmed asjaolud. Oluline on tähelepanu pöörata muldade viljakusele, lõimisele, happesusele ja niiskusele.

MULLAVILJAKUS

Mullaviljakuse üks näitajaid on huumusesisaldus. Huumusrikas muld sisaldab enam orgaanilist ainet ja toitaineid, on tumedama värvusega. Huumuse tekkimise peamised allikad on eelkõige orgaanilised ained mullas (näiteks taimejäänused, kompost, sõnnik), mida lagundavad seal mikro- ja makroorganismid. Lagunemisprotsessi tagajärjel paraneb mullaviljakus, aga ka pinnase vee- ja õhurežiim ning soojustingimused.

Mullaviljakust aitab parandada nii orgaaniliste kui ka mineraalsete väetiste kasutamine. Mineraalsete väetiste kasutamise puhul tasub arvestada, et need ei paranda mulla mehaanilisi omadusi. Kõige parem on kasutada eri tüüpi väetisi kombineeritult. Ühekülgne väetamine võib mulda hoopis kehvemaks muuta, vaesestada.

Kera-lõvikõrv

Leonotis nepetifolia

Kera-lõvikõrv on mõjuva välimusega suvelill. Ta kasvatab püstise kõrge, isegi kuni 200 cm kõrguse puhmiku. Rohelised lehed paiknevad vartel vastakuti. Õied on oranžid ja on kerakujulistes õisikutes, mis asuvad vartel nn korrustena. Õitseb juunist sügiseste külmadeni.

Kasvab hästi päikeselisel tuulte eest kaitstud toitainerikas ja vett hästi läbilaskva mullaga kasvukohas. Taimed istuta paika pärast kevadiste öökülmade möödumist. Jäta nende vahekauguseks 30–35 cm.

Kera-lõvikõrv vajab regulaarset väetamist. Kasvuperioodi esimesel poolel anna lämmastikurohket, teisel poolel aga kaaliumi- ja fosforirikast väetist. Väetamine lõpeta augusti teises pooles või septembri alguses. Tugeva tuule korral vajab toestamist.

Sügiskülmade saabudes taime maapealsed osad hävivad, siis eemalda need peenrast.

Kera-lõvikõrv kasvab hästi koos pävakübarate ja päevalillede, argentiina raudürdi, ilunõgese ning kõrgekasvuliste peililledega, samuti kõrgekasvuliste ilukõrrelistega.

Pane tähele!

- Kera-lõvikõrv meelitab aeda liblikaid ja mesilasi.

Longus rebashein

Amaranthus caudatus

Longus rebashein on pilku püüdva välimusega suvelillena kasvatatav taim. Kasvab 100–120 cm kõrguseks. Lehed on helerohelised tumepunase rootsuga. Õied paiknevad pikkades tumepunastes, rohelistes või pruunikates rippuvates õisikutes.

Kasvab hästi päikeselisel tuulte eest varjatud kasvukohal. Pinnas olgu toitainerikas ja parasniiske. Edeneb kenasti ka tavalises aiapinnas. Talub hästi põuaperioode.

Aias kasuta rühmana suvelillepeenral koos hariliku kosmose, halli salvei, lehtkapsa, argentiina raudürdi, ämblikillega jt. Istutamisel jäta vahekauguseks 20–30 cm. Sobib lõikelilleks ja kuivatamiseks.

Longus rebashein vajab korrapäraselt väetamist. Esiolgu anda lämmastikurohket, hiljem aga kaaliumi- ja fosforirikast väetist. Väetamine lõpeta augusti teises pooles või septembri alguses.

Sügiskülmade saabudes tema maapealsed osad hävivad, siis eemalda taimed peenrast.

Pea meeles!

- Longus rebashein annab hästi isekülvi.
- Sügisel meelitab aeda linde, kes rebasheina seemneid söövad.

Hiid-ogaputk

Eryngium giganteum

Hiid-ogaputk on efektse välimusega kõrgekasvuline vähenõudlik lühiealine püsilill. Varred on jäigad ja püstised, lehed nahkjad ja valkjad, teravalt hambulise servaga. Õied on väikesed, valged või sinised, paiknevad varte tippudes silinderjates õisikutes. Õitseb juulis-augustis. Hiid-ogaputk kasvab 80–100 cm kõrguseks.

Edeneb hästi päikeselisel kasvukohal. Muld olgu vett hästi läbilaskev, kergema löimisega, lubjarikas. Kasvab kenasti ka tavalises aiamaallas. Ei talu liigniiskust. Taimed istuta peenrassa vahekaugusega 40–45 cm.

Sobib kõrvu mesiohakate, tulinelkide, raudrohtude, kipslillede ja kõrrelistega. Hiid-ogaputk kõlbab hästi lõikelilleks ning pakub ilu ka kuivatatuna.

Taim vajab kasvuajal vähest väetamist. Kevadel maapinna tahtedes anna lämmastikurohket kompleksväetist, suvel kaaliumi- ja fosforirikast väetist. Väetamine lõpeta hiljemalt augusti teisest poolest. Seejärel hakkab taim valmistuma talvitumiseks.

Sügiskülmade saabudes ogaputke maapealsed osad kuivavad, siis lõika need maapinnani tagasi.

Pea meeles!

- Hiid-ogaputk annab hästi isekülvi. Lühiealisuse tõttu jäta igal aastal peenrassa rohimise käigus ka mõni seemik.
- Hiid-ogaputk meelitab aeda liblikaid ja mesilasi.

Kaunis kukehari

Sedum spectabile

Kaunis kukehari on aedades ja haljasaladel tihti kasvatatav vähenõudlik pikaealine puhmjas püsilill. Puhmikud kasvavad 35–60 cm kõrguseks. Aretatud on palju eriilmelisi sorte. Sorditunnustest tulevalt võivad lehed olla hele- või sinakasrohelised, violetjad, valgerohelisekirjud. Lehed on lihakad, suured, laiovaalsed. Õied on roosad, punased, kreemikad või valged. Kaunis kukehari ja tema sordid õitsevad augustist kuni tugevate sügiseste külmadeni.

Taim kasvab hästi päikeselisel või poolvarjulisel kohal. Varjus jäävad varred nõrgaks ning kipuvad lamanduma, õitsemine on tagasihoidlikum. Mulla suhtes nõudlik ei ole. Eelistab tavalist parasniisket aiamaulda. Toitainerikkas pinnases kasvades kipuvad varred lamanduma. Istutamisel jäta vahekauguseks 25–40 cm.

Kukeharjad klappivad kokku naistenõgese ja kõrrelistega.

Kaunis kukehari vajab kasvuajal vähest väetamist. Kevadel maapinna tahenedes anna lämmastikurohket kompleksväetist, suvel kaaliumi- ja fosforirikast väetist. Väetamine lõpeta hiljemalt augusti teises pooles. Seejärel hakkab taim valmistuma talvitumiseks.

Tugevate sügiskülmade saabudes kukeharja maapealsed osad kahjustuvad, need võib maapinnani tagasi lõigata.

Pea meeles!

- Kaunis kukehari toob aeda õieilu ka siis, kui paljud püsigud on õitsemise lõpetanud või see on lõppemas. Dekoratiivne lehestik pakub silmarõõmu kevadest kuni tugevate sügiskülmadeni. Ei vaja palju hooldamist. Sobib hästi ka raskesti hooldavatesse kohtadesse ja kesise mullaga aedadesse.

Sedum hybridum'i sort 'Herbstfreude'

- Aedades kasvatatakse veel suve teisest poolest kuni tugevate sügiskülmadeni õitsvat värd-kukeharja (*Sedum hybridum*) sorti 'Herbstfreude'. Õied on tumeroosad. Taim on vähenõudlik, vastupidav ja pikaealine. Meelitab aeda mesilasi ka sügisel.

Hiidlauk

Allium giganteum

Hiidlauk on efektse välimusega kõrgekasvuline külmakindel sibul-lill. Taimed võivad kasvada 80–150 cm kõrguseks. Lehed on hele-rohelised, hakkavad kolletuma ja kuivama juba õitsemise ajal. Õied on lillad, paiknevad suurtes, 10–20 cm läbimõõduga kerajates õisikutes. Hiidlauk õitseb juunis-juulis. Ilu pakub taim ka pärast õitsemist. Äraõitsenud õisikud annavad aias silmarõõmu lume tulekuni.

Hiidlauk kasvab hästi päikeselisel tuulte eest varjatud kasvukohal. Kasvupinnas olgu toitainerikas ja vett hästi läbilaskev. Ei talu liigniisket mulda.

Sibulad istuta sügisel septembris-oktoobris. Jäta nende vahekauguseks 15 cm. Sibulad pane maha olenevalt nende suuruselt 15–20 cm sügavusele.

Taim vajab kasvuajal väetamist. Kevadel maapinna tahenedes anna lämmastikurohket kompleksväetist. Lehtede ja varte kolletumise järel eemalda need. Augusti teises pooles võid kasvukohale lisada fosfori- ja kaaliumirikast sügisväetist. Sügisel on hea see paik katta freesturba või puulehtede kihiga.

Pea meeles!

- Hiidlaugu õitsvad ja ka äraõitsenud õisikud sobivad hästi lillekimpudesse.
- Taim ei vaja talvekatet.
- Õitsemise ajal meelitab ta aeda mesilasi ja liblikaid.
- Hiidlaugud sobivad hästi kokku päevaliiliate ja keskmise kõrgusega kõrrelistega. Nii jäävad laukude inetud juba õitsemise ajal kolletuvad lehed märkamatuks.

Hiidlaugud koguvad üha enam populaarsust oma suurte efektsete ümarate õisikute tõttu.

Rahulikul, ühevärvilisel taustal pääsevad hiidlaugu õisikud hästi mõjule.

Harilik püvilill

Fritillaria imperialis

Harilik püvilill on armastatud kõrgekasvuline sibullill. Rahvasuus kutsutakse teda ka keisrikrooniks. Taimel heledad lehed paiknevad varrel männaseliselt. Varre tipus asuvad kollased, oranžid, sortidel ka kreemikad või punakad longus, allapoole suunatud kellekjad õied. Need on õisikus. Viimast katab varre tipus olev lehtede männas. Taimed õitsevad kevadel aprillis-mais. Harilik püvilill kasvab 70–120 cm kõrguseks.

Taimel meeldib päikeseline kasvukoht. Muld olgu toitainerikas, vett hästi läbilaskev, parasniiske. Suvisel ajal (puhkeperioodil) vajab kuivemapoolset mulda. Ei talu happelist kasvupinnast.

Hariliku püvilille sibulad istuta sügisel septembris. Jäta nende vahemaa 25–30 cm. Sibulad pane sõltuvalt nende suurusest 20–30 cm sügavusele.

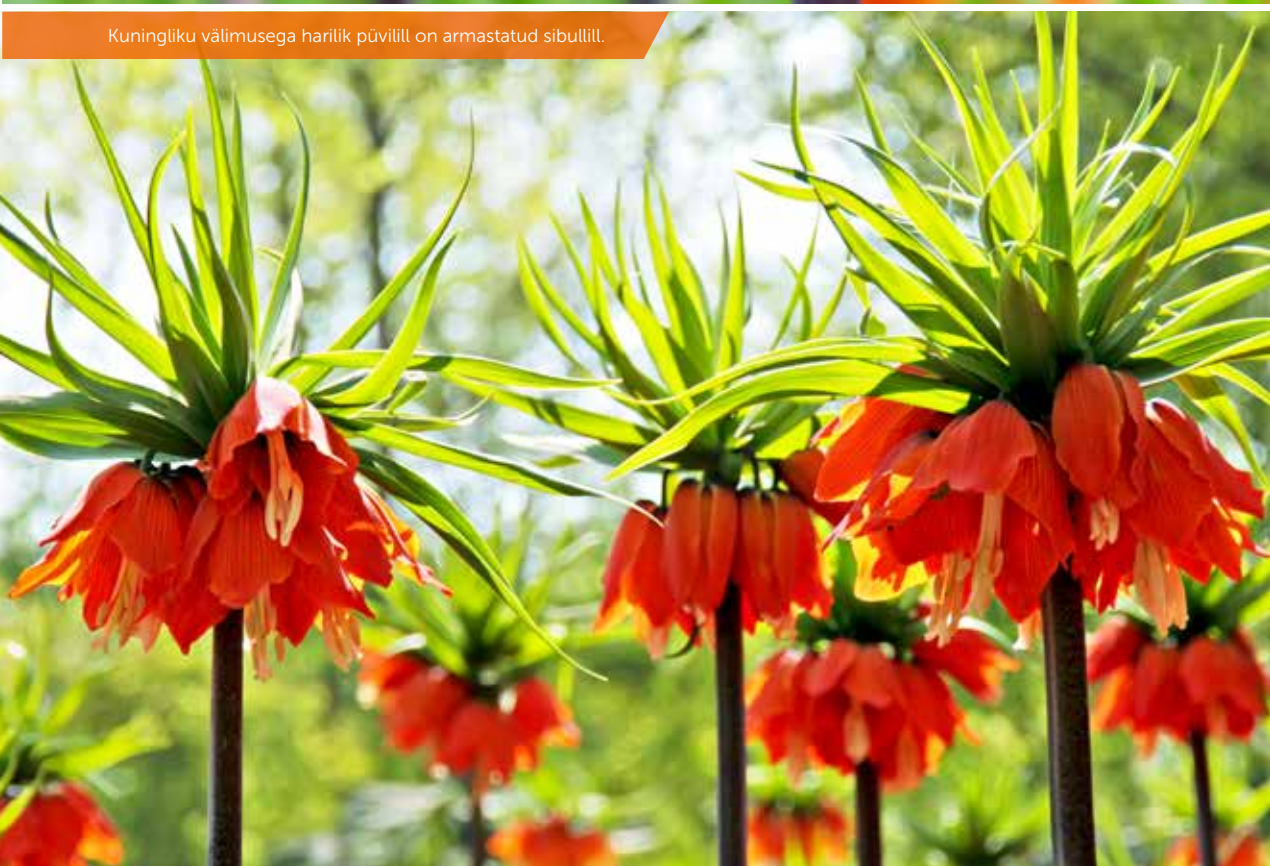
See lill vajab kasvuajal väetamist. Kevadel maapinna tahenedes anna lämmastikurohket kompleksväetist. Lehtede ja varte kolletumise järel eemalda need. Augusti teises pooles on hea kasvukohale lisada fosfori- ja kaaliumirikast sügisväetist. Sügisel võid selle paiga katta freesturba või puulehtede kihiga.

Pea meeles!

- Harilik püvilill on mürgine taim.
- Kui taimed ei õitse, kaeva sibulad üles ja lisa mulla hulka lubiväetist. Kindlasti istuta nad sügavamale, kui nad enne kasvasid. Liiga pinna peale pandud sibulad kasvavad tütersibulaid ning taimed ei pruugi õitseda.
- Lumevaeste ja külmade talvede korral võib harilik püvilill vajada talvekattet. Seetõttu on hea tema kasvukohta panna kuuseoksad või katta see 5–10 cm freesturba kihiga.

Kuningliku välimusega harilik püvilill on armastatud sibullill.

Talvine lumekupp

Eranthis hyemalis

Talvine lumekupp on varakevadel õitsev sibullillede hulka loetav taim. Ta kasvab 5–15 cm kõrguseks. Lehed on helerohelised ja paiknevad männaseliselt õie all. Õied on säravkollased. Talvine lumekupp õitseb märtsis-aprillis, õied avanevad päikeselise ilmaga.

Kasvab hästi päikeselisel või poolvarjulisel kohal. Kasvupind olgu toitainerikas ja parasniiske. Edeneb ka tavalises aiamullas. Risoomid istuta sügisel septembris-oktoobris 5 cm sügavusele. Muguljate risoomide vahekauguseks jäta 5 cm.

Aias kasuta püsikupeenras rühmana.

Talvine lumekupp vajab kasvuajal väetamist. Kevadel maapinna tahenedes anna lämmastikurohket kompleksväetist. Lehtede kollatumise järel eemalda need. Augusti teises pooles lisa kasvukohale fosfori- ja kaaliumirikast sügisväetist. Sügisel võib selle pinna katta freesturba või puulehtede kihiga.

Pea meeles!

- Talvise lumekupu risoomi ei ole tarvis õitsemise järel suvel üles võtta.
- Peenra hooldamisel ole ettevaatlik. Kuna maa-alused varred kasvavad ca 5 cm sügavusel, siis on lihtne neid hooldustööde käigus vigastada.
- Risoomide ümberistutamine võta ette siis, kui taimede õitsemine on jäänud tagasihoidlikuks. Ümberistutamisel eemalda kõik vanad ja kahjustustega risoomid.

Talvine lumekupp alustab õitsemist juba lume sulamise ajal.
Säravkollane õite värvus ei jää märkamatuks.

Lehtpeet

Beta vulgaris subsp. vulgaris var. cicla

Lehtpeet ehk mangold on lehtköögiviljade hulka kuuluv dekoratiivne toidutaim. Kasvab 20–30 cm kõrguseks. Lehed on suured, läikivad, tumerohelised, pealt kibrulised. Leherootsud on jämedad, vastavalt sordile violetjad, oranžid, kollased või valkjasrohelised.

Lehtpeet kasvab hästi soojal päikeselisel kasvukohal. Muld olgu toitainerikas, vett hästi läbilaskev ja neutraalsemapoolne.

Taimed istuta kasvukohale kevadiste öökülmade möödudes. Jäta nende vahekauguseks 20–30 cm. Lehtpeedi taimed on dekoratiivsed kuni sügiseste külmade saabumiseni.

Võib kasvatada suuremates konteinerites ja taimekastides koos suvelilledega. Sobib kokku peiulille, halli salvei, vilt-ristirohu, madalamakasvuliste päevalilledega ja hariliku kosmose madalakasvuliste sortidega, samuti rebasheintega.

Lehtpeet vajab kasvuajal korrapärast väetamist. Kasvuperioodi jooksul anna lämmastikurohket kompleksväetist. Rammutamine lõpeta augusti teises pooles. Sügiseste külmade saabudes taime maapealsed osad hävivad, siis eemalda need peenrast.

Pea meeles!

- Lehtpeet ei talu happelist mulda.
- Suve teisel poolel või sügisel (septembris) võivad taimed ennakõiduda.
- 'Rhubarb Chard' on erepunaste leherootsudega sort.

Lehtkapsas

Brassica oleracea

Lehtkapsas on lehtdekoratiivne järjest enam populaarsust koguv köögiviljataim. Sõltuvalt sordist võib kasvada 20–80 cm kõrguseks. Lehed on sorditi tumerohelised, violetjad, valge- või lilla-rohelisekirjud.

Lehtkapsas kasvab hästi valgusküllasel kasvukohal. Talub ka poolvarju. Muld olgu toitainerikas, neutraalne ja vett hästi läbilaskev. Ei kannata pinnase läbikuivamist.

Taimed istuta kevadel pärast öökülmade ohu möödumist kasvukohale. Jäta nende vahekauguseks sõltuvalt sordist 20–40 cm. Lehtkapsas on dekoratiivne kuni tugevate sügiseste külmadeni, isegi kuni lume tulekuni.

Lehtkapsas vajab kasvuajal korrapäraselt väetamist. Kasvuajaperioodi jooksul anna lämmastikurohket kompleksväetist. Rammutamine lõpeta augusti teises pooles. Tugevate sügiskülmade saabudes tema maapealsed osad kahjustuvad, misjärel eemalda taim peenrast.

Lehtkapsataimi võib istutada suuremasse taimekasti või konteinerisse. Kasvavad hästi koos peulilide, salvide, hariliku kosmose, vilt-ristirohu, pronks-lutiklille ja rebasheintega. Samuti on tema sõbrad lehtpeet, petersell, murulauk ja saialilled.

Pea meeles!

- Lehtkapsataimed ei talu happelist mulda.
- Neid võivad kahjustada kapsaliblika röövikud.
- Taimed võivad sügisel ennakõiduda.

Tuhkur enelas

Spiraea xcinerea

Tuhkur enelas on armastatud rikkalikult õitsev külmakindel põõsas. Kasvab kuni 1,5 m kõrguseks. Lehed on hallikasrohelised, õied lumivalged ning paiknevad allapoole kaarduvatel okstel. Tuhkur enelas õitseb mai lõpus või juunis.

Taim kasvab hästi päikeselisel kasvukohal. Talub ka poolvarju. Kasvupinnase suhtes ei ole nõudlik, edeneb kenasti nii tavalises aiapinnas kui ka huumusrikkas parasniiskes mullas. Istutamisel jäta vahekauguseks 1–2 m. Aias võib kasvatada üksiku taimena, rühmana või hekina.

Tuhkur enelas vajab kasvuajal vähest väetamist. Kevadel anna lämmastikurohket kompleksväetist, augustis fosfori- ja kaaliumirikast väetist.

Pea meeles!

- Tuhkur enela õied paiknevad eelmise aasta okstel, mistõttu võiks põõsast lõigata alles pärast õitsemist. Eemalda õitsenud, kuivanud ja võrasse kasvavad oksad.
- Võib kasvatada juurevõsu.
- Tuntuim sort on 'Grefsheim'.

Sort "Pink"

Tuhkurenelas 'Grefsheim' on rikkalikult õitsev põõsas.

Õunapuu 'August Vaga'

Malus 'August Vaga'

Õunapuusort 'August Vaga' on nimetatud eesti botaaniku August Vaga auks. See on Eesti koduaedadesse sobiv dekoratiivne külma-kindel iluõunapuusort. Kasvab 4–6 m kõrguseks. Lehed on kevadel ja suve esimesel poolel purpurpunased, hiljem tumerohelised. Õied on lihtsad, tumeroosad. 'August Vaga' õitseb maikuuks. Viljad on väikesed, tumepunased, püsivad okstel kuni kevadeni.

Õunapuu 'August Vaga' kasvab hästi päikeselisel kasvukohal, talub tuulist paika. Mulla suhtes ei ole nõudlik. Edeneb kenasti nii toitainerikas, parasniiskes kui ka tavalises aiamullas. Sobib aeda üksiku puuna.

'August Vaga' vajab kasvuajal vähest väetamist. Kevadel anna lämmastikurohket kompleksväetist, augustis fosfori- ja kaaliumirikast väetist.

Pea meeles!

- Õunapuu 'August Vaga' võra vajab varakevaditi kujunduslõikust.

Täisõites õunapuu 'August Vaga' on iga aia ehteks.

Siberi kontpuu 'Siberian Pearls'

Cornus alba 'Siberian Pearls'

Siberi kontpuu 'Siberian Pearls' on silmapaistva välimusega laiuv kiirekasvuline külmakindel põõsas. Kasvab 1,5–2 m kõrguseks. Lehed on punakasrohelised, läikivad. Õied on kollakasvalged. 'Siberian Pearls' õitseb mais-juunis. Õitsemise järel kasvavad taimele sinakasvalged viljad, mis püsivad puul hilissügiseni. Siberi kontpuu on dekoratiivne aasta ringi. Silmailu pakuvad nii lehed, õied, viljad kui ka tumepunased võrsed.

Siberi kontpuu on vähenõudlik taim. Ta kasvab hästi päikeselisel kasvukohal. Talub ka poolvarju. Muld olgu toitainerikas, parasniiske või tavaline aiamuld. Kannatab liigniiskust.

Aias võib kasutada üksiku taimena, rühmana või ka hekina. Istutamisel jäta vahekauguseks 1–1,5 m.

'Siberian Pearls' vajab kasvuajal vähest väetamist. Kevadel anna lämmastikurohket kompleksväetist, augustis fosfori- ja kaaliumirikast väetist.

Pea meeles!

- Talub hästi võra kujundamist. Kompaktse kujuga põõsa saamiseks võib kontpuu võrseid igal kevadel kuni $\frac{1}{3}$ osas tagasi lõigata. Samuti tasub kogu pikkuses eemaldada kõik kaldu olevad ja võrasse kasvavad oksad.